

Az út a bolsevizmus felé

Írta:

Turi Béla

a Nemzeti Újság szerkesztője, nemzetgyűlési
képviselő

Az út a magyarországi bolsevizmus felé Oroszországból indult ki, ez történeti tény. A magyarországi kommunisták, kik előbb titkos agitációval, később vakmerő politikai számítással a magyarországi szociáldemokrata pártot belevitték a proletárdiktatúra véres kalandjába, mind Lenin mellett tanultak, mind úgy lépték át a magyar határt, mint emissáriusai annak a társadalmi forradalomnak, mely Oroszországban fizettette meg először ennek a forradalomnak mérhetetlen és egyúttal vér-díját. Az oroszországi események és az ott támadt pszichózis nélkül tehát nem lehet a magyarországi kommünt se megérteni és pragmatice megmagyarázni. Mindazonáltal az orosz mótely nem tudott volna elterjedni, a bolsevizmus láza nem tudta volna a magyar társadalom organizmusát meggyötörni, ha a magyarországi kataklizmás viszonyok nem disponáltak volna e betegség átvételére a magyar nemzet organizmusát. Kun Béla és társai minden pénze, fanatizmusa és vakmerősége hiábavaló lett volna, ha Magyarországot nem találják olyan bel és külpolitikai viszonyok között, amilyenbe az elvesztett háború sodorta.

Ez ugyan nem kisébbíti a bolseviki vezérek bűneit, de az objektív történeti kutatásnál, ha már a bolsevizmushoz vezető utat keressük, nem lehet elmellőzni e történelmi adalékokat sem. A kérdés tehát meglehetősen komplikált. Pszichológiai, gazdasági és politikai vonatkozásai vannak, még pedig úgy Oroszországban, mint Magyarországon.

A pszichológiai okot kétségtelenül az elvesztett háborúval járó rettenetes depresszióban kell keresnünk. Legalább is alkalmas melegágya volt ez annak az elkeseredett forradalmi akaratsnak, mely a bolsevizmust történelmi tény és tényezőként dobta bele az európai történelembe. A háborút elvesztette népek betegsége lőn a bolsevizmus: ez ma szinte történelmi megállapításként hangzik és inkább annak okát lehet kutatni, hogy miért nem tudott minden országban legalább pillanatnyilag is diadalmaskodni, melyek a háborúban vesztesek maradtak. Az éremnek ezen másik oldala nélkül szinte nem teljes a kép, melyet az utókorra kell

hagyni a bolsevizmusról. A pszichológiai okokba azután úgy kapcsolódtak be a gazdasági és politikai okok, hogy voltaképpen mindenütt együttható tényezőkké váltak. Nemcsak időben léptek fel egyszerre, de egymásra való. vonatkozásaikban is.

Oroszország épp úgy, mint Magyarország politikai forradalmak útján ért el a társadalmi forradalomig, mely a bolsevizmus történeti karaktere. Nem volt ugyan soha politikai forradalom, melynek ne lett volna társadalmi forradalmi jellege is, de a bolsevizmus egész belső lényege szerint társadalmi forradalom, az egész társadalom oly mérvű átfordításává vált, — annak is készült, — amilyenhez hasonló soha nem volt. És itt kezdődik a Marxizmus szerepe a bolsevizmus előidézésében. Lenineket Marx nevelte és a marxizmus tette nemzetük olyan végzetévé, hogy nevük mindenkor nemzetük legvégzetesebb átkaként fog fennmaradni. A Leninek Marx írásai mellett vetkőzték le minden reális gondolkozásukat. Rajtuk mit sem segített az, hogy mások másként magyarázták ugyanannak a Marxnak tanait. Azok számára hiába íródtak a legmélyrehatóbb viták és fejtegetések Marx társadalmi-gazdaságtani elveiről, kik Marxnak dialektikáját és forradalmi elgondolását sajátították el és tették annyira magukévá, amennyire a dialektika rabja és a forradalmi láz beteg lehet valaki. Ők a hegeli dialektikától a materializmusban se szabadultak meg s immár materialista dialektika lett a Leninek végzete a politikában is.

A. demokrácia és proletárdiktatúra kérdése közti harc, ami a szociáldemokráciában a legvitálisabb taktikai kérdéssé vált, voltaképpen Lenineknek Marxtól átvett dialektikai módszerében leli egész magyarázatát. S jóllehet a való élet alaposan rácfolt Marx Verehldung teóriájára, melyből a maga forradalmi álláspontját levezette, ezek a talmudistáknál veszedelmesebb dialektikusok mindenáron ragaszkodtak ahhoz, hogy a szocializmusnak abból a forradalomból kell megszületnie, melyet az elnyomorodás szül. Az elégtelenség tetőfokán kell forradalmi taktikával felvetődnie a proletariátusnak, mint uralkodó osztálynak, hogy diktatúrával teremtsen új társadalmi rendet a kommunizmus ^lapján. Ezt a nyomort pedig valóban meghozta mindenütt az elvesztett háború. Ezért jött el Leninek napja akkor, midőn az első orosz politikai forradalom nemcsak nem hozta meg Oroszország számára a nagyobb nemzeti erőt, de egyenesen a katonai leveretésbe és a teljes lezüllesbe döntötte bele.

Lenin még javában írta külföldön vitairatait Kautsky ellen, hogy bebizonyítsa a marxi dialektika segítségével a proletárdiktatúra szükségességét, mikor az oroszországi második forradalom egyszerre abba a helyzetbe hozta, hogy ahelyett, hogy a külföldön a forradalomról írjon, hazamenjen és megcsinálja, amit hirdetett. A történelmi pillanat kedvezése — nem is szólva az akkor még Oroszország teljes összeomlására spekuláló német diplomácia végzetes bűnéről — segítette Lenint abba a helyzetbe, hogy elméjének dialektikájából reális politikát csináljon. Az egyensúlyát

teljesen elvesztette Oroszország így vált egy fanatikus ideológia kísérleti tárgyává. Mire össze tudta volna magát szedni, hogy ellenálljon a bolsevista diktatúrának, már későn volt. Az orosz autokrácia alatt felhalmozódott anarhisztikus érzés akkora tápanyagot nyújtott a bolsevista forradalmi tűznek, hogy a gazdasági krízisbe jutott, legyőzött Oroszország martaléka lett ennek a tűzvésznek.

A magyar bolsevisták vezető emberei ekkor már közelből nézték ezt a mindent felperzselő tüzet. Destruktív gondolkozásuknak kapóra jött e forradalmiság, mely elpusztítani látszott mindazt, amit gyűlöttek, vagy ami miatt gyűlölség égett lélikükben. Kun Béla és társai Leninnek ideológiájára szinte disponálva voltak és a mesternek dialektikus gondolkozási módszere még jobban megragadta önállóan, felületes és a gyors elsajátítással bíró, ingatag gondolkozásukat. Az autokrácia után a proletárdiktatúra valami olyan csattanó példaként mutatkozott be előttük a társadalmi evolúció forradalmi útján, melyet Marx kijelölt, hogy a marxi betűknek imádatába merülve véres és gyilkos kézzel estek neki felépíteni a kommunista társadalmat, hol prófétájuk szerint a proletárok láncaik helyett cserébe egy egész világot nyerhetnek.

A világforradalom felszításának eme vágya indította haza felé Kun Béláékat Oroszországból, természetesen Leninek pénzével. A magyarországi októberi forradalomnak, melyet a politikusok politikai és béke-forradalomnak terveztek, csakhamar olyan tünetei mutatkoztak, mélyek Kun Béláékban felkelthették a reményt, hogy Magyarországot is bele lehet rántani a proletárdiktatúrába. A helyzet kulcsa voltaképpen adva volt a nemzeti hadsereg szétesésében és a katonatanácsok kezdődő, uralmában, hol mindjárt hatalomra tettek szert a szociáldemokrácia legszélsőségesebb elemei. És Magyarországon is, mint Oroszországban, szerencsétlenségre összetalálkoztak olyan lelki dispoziciók és belőlük fakadt politikai konstellációk, melyek voltaképpen függetlenek voltak egymástól, sőt a Kun Béláék bolsevista szándékától teljesen távolállók és mégis elősegítették céljaikat. Ilyenek voltak a béke vágya és a belső reformok szükségessége.

A háború elvesztésének tudata, mely Bulgária fegyverletételekor szinte villámcsapásként sújtott le, még azok lelkében is nemcsak a különbéke sürgősségét váltotta ki, kik addig ezt a nemzeti becsülettel összeegyezhethetlennel tartották, de egyenesen felborította a lelki egyensúlyt. Károlyinak ily körülmények között sikerült a nemzettel elhitetni, hogy a teljes leszereléssel kapcsolatos békekérés használhat a magyarság ügyének. A végzetes hibának elkövetése tehát voltaképpen a közvélemény assistenciája mellett történt. Kun Béláék ezen optimizmus mellett belső örömmel nézhatték, hogy mint érik az ő vetésük, mint készül el a talaj az ő munkájuk számára, melyről nyílt tudomása se volt a nemzetnek. Sőt az oroszországi események hírből való ismerete után alig hitte valaki, hogy Magyarországon a nép józansága mellett lehetséges

legyen egy idegen és anarchisztikus ideológiának átültetése és keresztülhajtása. Magyarországon egészen ismeretlen volt az a forradalmi típus is, mely az oroszországi száműzöttekben a külföldön bújkált, keblében hordva egy egész világ gyűlöletét és hazája felgyújtásának fanatikus misszióját. A belső társadalmi reformok szükségessége, ha belé dobták is a földosztás, tehát a magánvagyon megrablásának gondolatát — nem forradalmi vágyból, hanem a magyar gazdasági viszonyok mérlegeléséből keletkezett. Az egészséges evolúció és nem a romboló revolúció eszméje vetett benne lobbót. Ennek bizonyosságát különben maga a kommunuralom szolgáltatta, mely később is nemcsak nem nyert teret a földművelő és földre is éhes népben, ellenkezőleg a kommun gyűjtogató keze e területen teljesen tehetetlen maradt. Magyarországon tehát a bolsevista merénylet sikerét tisztán a politikai viszonyok biztosították.

Először is nagy hamar kitűnt, hogy az, októberi forradalom politikai számítása teljesen hibás volt. Károlyi és társai semmivel se jelentettek több biztosítékot az entente szándékaival szemben Magyarország számára, mint azok, akik a háború megindításában részesek voltak. A nemzet sorsának intézése azonban ekkor már olyanok kezében volt, akik ebből nemcsak nem vonták le a konzekvenciát, hanem személyi megsértettségükben és reménytelen politikai helyzetükben a bosszúállásra és a legkétségbeejtőbb politikára is hajlamosak voltak.

Magyarországon a politikai viszonyok olyan balra hajlása után, mint az egyre jobban bekövetkezett, nem az volt tehát a helyzet, hogy a nyugati értelemben vett szociáldemokrácia elvéi kezdtek a kormányzatban érvényesülni, hanem hogy lesben állt a szociáldemokrata párton belül és kívül egy egész sisere had, mely várta, hogy mikor vetheti rá magát a nemzet testére. Ebben — a hadban azután adva volt Kun Bélának természetes folytatása, mihelyt politikai hatalommá lettek. Az első pillanatban megvolt az a szellemi erő és képzettség, mely nélkül még proletárdiktatúra se képes egy ország kormányzatát csak rosszul is elvégezni. Viszont ennek a tudata szinte még elernyedettebbé tette azt a magyar társadalmat, hivatalnoki kart és-mindenkit, a konzervatívabb zsidót is, akire a proletárdiktatúra egyik napról a másikra rászakadt olyan körülmények között, hogy minden preventív intézkedés hiányzott, sőt lehetetlenné vált. A hadsereg, vagyis jobban mondva a felfegyverzett proletárság, Kun Bélának és a velük tartó szociáldemokrata vezetők, mind Pogány József kezében voltak. A társadalom ereje kimerült. A béke vágya mindent megerjesztett. Az erőt jelentő szociáldemokrata munkásságnak a tudatlanság bénította meg az erejét. A politikai' ellenállást maguk a politikai hatalomban részes polgári politikusok adták fel. Minden összejártszott tehát, hogy az Oroszországban embervért megszokott Kun Bélának az alélt nemzetet vezérkarukkal és segítő társaikkal kezdetben vér nélkül lenyűgözzék.